

Εξωτερικοί κλυδωνισμοί και ο πληθωρισμός στην Κύπρο

Νεκτάριος Α. Μιχαήλ και Χρήστος Σ. Σάββα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι πρόσφατες γεωπολιτικές εντάσεις, κυρίως λόγω του πολέμου Ρωσίας-Ουκρανίας, ώθησαν τις τιμές του πετρελαίου και των τροφίμων υψηλότερα, δεδομένης της σημασίας των χωρών αυτών στο διεθνές εμπόριο των εν λόγω εμπορευμάτων. Καθώς ο κόσμος βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια συνεχή ροή ενέργειας για να υποστηρίξει τις συνεχώς αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες του, από τον φωτισμό σπιτιών μέχρι την υγειονομική περίθαλψη, η σημασία της ενεργειακής ασφάλειας δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Ωστόσο, οι εξωτερικοί κλυδωνισμοί που προκαλούν αυξήσεις των τιμών δεν περιορίζονται στο πετρέλαιο: καθώς τα τρόφιμα είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση της ανθρωπότητας, μια αύξηση στις τιμές τους έχει ακόμη μεγαλύτερο κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο. Για το σκοπό αυτό, οι κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις εξελίξεις των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων, ιδιαίτερα καθώς αυτοί οι εξωτερικοί κλυδωνισμοί τείνουν να μεταδίδονται γοργά στην υπόλοιπη οικονομία.

Η μελέτη αυτή διερευνά πώς οι αλλαγές στις τιμές των τροφίμων και του πετρελαίου επηρεάζουν τον πληθωρισμό. Για να εξετάσουμε τη μετάδοση αυτών των κλυδωνισμών, χρησιμοποιούμε δεδομένα για τον πληθωρισμό βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) στην Κύπρο, καθώς και τις κύριες υπό-κατηγορίες του μεταξύ Ιανουαρίου 2008 και Δεκεμβρίου 2021 για να προσδιορίσουμε εάν ένα μοντέλο θα μπορούσε να προβλέψει τη μεταβολή του πληθωρισμού στη βάση των αλλαγών στις τιμές του πετρελαίου και των τροφίμων. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιούμε ένα μοντέλο διανυσματικής αυτοπαλινδρόμησης με προσέγγιση συνολοκλήρωσης (Vector Error Correction Model), καθώς έχουν ανιχνευτεί σχέσεις συνολοκλήρωσης μεταξύ των μεταβλητών.

Τα ευρήματά μας δείχνουν ότι οι εξωτερικοί κλυδωνισμοί έχουν σημαντική επίδραση στην πλειονότητα των υπό-κατηγοριών του ΕνΔΤΚ. Ειδικότερα, μια αύξηση στις τιμές του πετρελαίου κατά 1%, αυξάνει, ως αναμενόταν, τον ενεργειακό πληθωρισμό κατά 3,5%, ενώ μια παρόμοια αύξηση στην τιμή των τροφίμων επηρεάζει κυρίως τον πληθωρισμό μη επεξεργασμένων τροφίμων (1%). Για να λάβουμε υπόψιν το μακροοικονομικό περιβάλλον αλλά και την αντίδραση οικονομικής πολιτικής, συμπεριλαμβάνουμε επίσης το επιτόκιο Euribor 3 μηνών, του οποίου η

αύξηση, όπως αναμένεται και θεωρητικά, έχει αρνητικό αντίκτυπο σε κάθε επιμέρους συνιστώσα του ΕνΔΤΚ.

Στη βάση των πιο πάνω, η πρόβλεψη του μοντέλου, χρησιμοποιώντας το πραγματικό μέγεθος του κλυδωνισμού για το πρώτο μισό του 2022, είναι παρόμοια με την πραγματική εξέλιξη του ενεργειακού πληθωρισμού κατά την ίδια περίοδο. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι το πετρέλαιο, με το οποίο παράγεται η συντριπτική πλειοψηφία της ενέργειας στην Κύπρο, είναι ο κύριος μοχλός του ενεργειακού πληθωρισμού στον ΕνΔΤΚ, και ως αποτέλεσμα η επίδραση πιθανόν να είναι υψηλότερη από ό,τι σε άλλα έθνη. Ωστόσο, αυτός ο αντίκτυπος πιθανότατα θα μειωθεί στο μέλλον δεδομένης της μετάβασης σε πιο φιλικές προς το περιβάλλον πηγές ενέργειας.